

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 2, således ændret, og § 3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 177) findes i tidenden sp. 6029, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2361).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiefydelser. (Forhøjelse af børnetilskud m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 178) findes i tidenden sp. 6029, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2361).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Erling Dinesen: Må jeg først sige, at da regeringspartierne jo vil gennemføre momsforhøjelsen og arbejdsgivertilskuddet til trods for de advarsler, vi har fremsat herom, vil vi ikke undlade at stemme for de foreslåede kompensationer, selv om vi finder dem utilstrækkelige. Dette med utilstrækkeligheden gælder ikke blot de foreslåede beløb, det gælder også den personkreds, som er omfattet af lovforslagene. Momsforhøjelsen kan simpelt hen ikke undgå at virke socialt urimelig over for mange mennesker, der ikke er omfattet af disse lovforslag.

Jeg nævnte under førstebehandlingen, at der findes tusinder af lavtlønnede arbejdere, som ikke er meget bedre økonomisk stillet end pensionisterne. De får ikke nogen som helst form for kompensation for de nye pristigninger. Jeg nævnte familier, som er ramt af arbejdsløshed eller sygdom; de får heller ingen kompensation. Og der kunne nævnes andre grupper

Vi har stillet en række spørgsmål i udvalget omkring forskellige problemer, og vi har fået besvaret nogle spørgsmål om udregningen af de foreslåede kompensationsbeløb. Jeg vil gerne sige lige ud, at jeg synes ikke, disse svar er fuldt tilfredsstillende, men det må derimod siges at være fastslået, som jeg udtalte ved første behandling, at der ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til den skattebetaling, som der nu i modsætning til tidligere bliver tale om, af de udbetalte beløb, altså de kompensationsbeløb, som er foreslået. Ganske vist, siger man i socialministeriet, skulle nye beregninger vise, at udgiftsvirkningen af momsforhøjelsen ikke er 1,8 pct., men måske et sted mellem 1,4 pct. og 1,6 pct., men da man samtidig oplyste, at der er ganske betydelig usikkerhed knyttet til disse nye beregninger, kan de efter min opfattelse ikke lægges til grund for vurderingen, og i øvrigt forekommer disse nye beregninger højst usandsynlige efter min opfattelse, for at sige det mildt.

Tilbage bliver derfor det forhold, at den manglende dækning for skattebetalingen reelt betyder, at den foreslåede kompensation ikke svarer til de 1,8 pct., som man angiver det skulle svare til, men måske kun til omkring ca. 1,2 pct., i alle tilfælde såfremt man regner med den gennemsnitlige kommunale udskrivningsprocent. Heroverfor gør ministeren gældende, at visse pensionistgrupper,

[Erling Dinesen.]

først og fremmest ægtepar, hvor begge ægtefæller modtager pension, efter allerede foreliggende love og lovforslag opnår overdækning for de skattemæssige virkninger af overgangen til kildeskat, og det kan for så vidt være meget rigtigt, men det er dog alligevel, synes jeg, en ejendommelig fremgangsmåde, som anvendes. Disse ting har jo overhovedet ikke noget med den foreliggende sag at gøre. Det, man altså er ude for, er, at man først giver skattekompensation i et vist omfang, og så kommer regeringen og tager en del tilbage igen i forbindelse med den momsforhøjelse, som nu gennemføres.

Jeg mener ikke, at disse helt forskellige forhold med rimelighed bør blandes sammen. En kendsgerning er det jo, at den kompensation, der ydes direkte i forbindelse med den nye ekstramoms, i bedste fald kun giver meget mangelfuld dækning. Det har vi påtalt i udvalget, men ministeren fastholder de tal og beregninger, som vi har fået, og så må det alene være ministerens ansvar.

Under første behandling rejste jeg også spørgsmålet om, hvilken kompensation der ville blive givet til unge under uddannelse, herunder ikke mindst lærlinge. Vi har under udvalgsarbejdet fået oplyst, at det samlede beløb, der er til rådighed for ungdommens uddannelsesfond, vil blive søgt forhøjet med godt 6 mill. kr. Heraf skal lærlingene have ca. 1/2 mill. kr., og det tør nok siges, at det er fyrsteligt. Når man kender de lærlingelønninger, der ydes til flertallet af de over 100.000 lærlinge, vi har her i landet, betyder det reelt, at alle disse unge får væsentlig ringere vilkår, end de har i forvejen. Jeg synes også, at disse eksempler viser, hvilken social slagside regeringens nye kriseforslag indeholder. Jeg håber, man vil overveje disse ting endnu en gang i socialministeriet og måske på et lidt senere tidspunkt, efter at man har undersøgt tingene, komme med forslag til yderligere kompensationer. Jeg tror ikke, at denne måde at kompensere på går én gang til.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg skal i anledning af hr. Erling Dinesens sidste bemærkninger om, at de lovforslag, der her foreligger, efter socialdemokratiets opfattelse har social slagside, understrege, at jeg mener ikke, at dette er nogen rigtig fremstilling af sagen. Der gives ifølge de beregninger, der er forelagt, beregninger foretaget af departementet for told- og forbrugsafgifter, antagelig — jeg siger udtrykkelig antagelig — en vis overdækning; de 1,8 pct. skulle altså betyde en lidt mere end tilstrækkelig dækning, og det må man have lov at sammenstille med, at pensionisterne skal betale skat.

Jeg synes også, man må være opmærksom på, at når vi kommer til 1. januar 1971, vil skattebetalingen, som det også fremgår af et svar fra ministeriet, falde helt bort for alle, som har årsindtægter indtil 13.000 kr.

Endvidere vil jeg pege på, at vi jo netop for den del af pensionisterne, der ikke har indtægter ved siden af, altså dem, der oppebærer pensionstillægget, foretager en regulering her. Og endelig vil jeg til allersidst sige, at det må vel også være i pensionisternes interesse, at der her sker en vis prisstabilisering. Også dette hensyn mener jeg man må tage med, når man skal vurdere virkningen af regeringens forslag. Og så vil jeg blot føje til, at jeg til trods for de bemærkninger, der er kommet her fra hr. Erling Dinesen, i høj grad værdsætter, at socialdemokratiet ikke har fundet anledning til at stille ændringsforslag på dette område, men indstiller regeringens lovforslag til vedtagelse.

Sigsgaard: Det var overraskende, at der tilsyneladende skulle siges så lidt om kompensationerne; de er jo dog ikke helt uvæsentlige.

Jeg har gennemgået det materiale, som udvalget har fået forelagt, og af det fremgår det, at ministeren ganske klart har svaret udvalget, at der ikke ved fastsættelsen af kompensationen til pensionisterne, de 11 og 17 kr. til henholdsvis enlige og ægtepar, er

[Sigsgaard.]

taget hensyn til, at der skal betales skat af pengene. Det betyder jo, at kompensationen ikke strækker til, sådan som pensionisternes organisation også har udtalt det. Det betyder igen, at momsforhøjelsen trods kompensationen vil medføre, at pensionisterne får sværere ved at få pensionen til at slå til, og det kan måske være svært nok for mange i forvejen.

Dertil kommer altså for VS, men det har jeg nævnt ved første behandling, at vi ikke kan acceptere, at kompensationen er mindre for gifte end for enlige. Det er hele det princip, vi er utilfreds med. Vi må selvfølgelig stemme for kompensationen, men jeg synes alligevel, det skal huskes, at den er for ringe, og at momsforhøjelsen derfor for de grupper vil betyde en lavere levestandard.

De lavtlønnede får jo ingen kompensation, deres skat vil stige med op til 40 pct., som jeg har nævnt det tidligere her i dag. Oveni kommer så momsen, som rammer dem særlig hårdt, med 8-8½ kr. af hver 100 kr., de tjener, og de får altså ikke én krone i kompensation. Det er så meget mere bemærkelsesværdigt, som det af dagbladene under de forberedende forhandlinger om momsen fremgik, at de radikale i lang tid var stærkt tvivlende over for, om man skulle foretage en momsforhøjelse, og i hvert fald stillede som en ufravigelig betingelse, at der skulle gives fuldstændig kompensation. Jeg ved ikke, om dagbladene har refereret forkert, men det blev ikke dementeret fra radikal side dengang. Nu kan vi konstatere, at kompensationerne langtfra er fuldstændige, så på det punkt må de radikale altså have bøjet sig. Om det er sket med mange sværdslag, kan vi ikke sige, men det har offentligheden i hvert fald ikke mærket noget til, hvis det er sket.

Jeg er overrasket over ved at se udvalgs materialet, at der end ikke har været stillet spørgsmål i udvalget om kompensation til de lavtlønnede. Det fremgår i hvert fald ikke af materialet, at det spørgsmål overhovedet har været taget op.

Hr. Erling Dinesen var inde på, at unge under uddannelse — ganske særlig tror jeg han omtalte lærlingene — rammes hårdt af momsen. De får 6 mill. kr. taget som samlet gruppe gennem ungdommens uddannelsesfond, men det dækker jo på ingen måde

deres udgiftsstigninger, og det har man tilsyneladende heller ikke rigtig været inde på i udvalget. Som bekendt kan de unge ikke leve af ungdommens uddannelsesfond alene, og når man altså beregner, at momsforhøjelsen vil betyde en udgiftsforøgelse for dem på 1,8 pct. — tror jeg det er, man har beregnet det til — hjælper det jo ikke, at man forøger ungdommens uddannelsesfond med et sådant beløb. Den skulle forøges væsentlig mere, hvis der skulle være tale om fuld kompensation. I øvrigt er det jo noget barokt, når vi ved, at en stor del af momsprovenuets skal gå til arbejdsgivertilskud, at unge under uddannelse og lavtlønnede skal være med til at betale tilskud til f. eks. A. P. Møller og Ø.K.

Forhøjelsen af børnetilskuddene er fastsat til samme antal kroner, har ministeren meddelt udvalget, som sidste gang momsen blev forhøjet med 2½ pct., altså i 1968. Hvis vi nu går ud fra, at forhøjelsen dengang svarede til momsfordyrelsen, så gør den det jo ikke i dag med det samme antal kroner, for kronerne er jo blevet en hel del mindre værd, end de var i 1968.

Jeg føler trang til at sige, at der nok kan være nogle, der er glade for det, der sker nu. Lad os f. eks. tage en godsejer, som er skattefri millionær, de findes jo. Han skal betale moms, men ikke nær så meget i procent som hans fodermester. Han får et større børnetilskud til sine 4 børn, han får tilskud som arbejdsgiver, og han får flere penge at arbejde med på grund af momsforhøjelsen. Er han over 67, så får han også sin pension sat op, for også millionærer får fuld folkepension, så vidt jeg ved. Hans regering gør det godt for ham. Men hans lavtlønnede fodermester, som er under 67 — ellers kunne han ikke klare sit job — han får ingen højere pension, han får ingen tilskud, og han får ingen momspenge i kassen; tværtimod skal der nogle momspenge ud af hans kasse, og han får brug for at spænde livremmen ind. Prikken over i'et er, at fodermesterens skat bliver sat op med fra 25 til 40 pct., som vi diskuterede det under behandlingen af udskrivningsprocenten, og godsejeren bliver måske ved med at være skattefri, for der er i hvert fald ikke i det beregnede skatteprovenu taget hensyn til, at skatteligningens påståede effektivisering skulle give væsentligt flere penge i kassen end tidligere. Han

[Sigsgaard.]

kan måske blive ved med at være skattefri. Yderligere har han så meget desto større chance for det, fordi regeringen ikke vil lave om på de afskrivningsfiduser, der er en væsentlig grund til, at han har sin skattefrihed.

Selv om det er barokt, at den lavtlønnede ingen kompensation får, mens selv stenrige børnefamilier får det, må vi selvfølgelig — det skal jeg sige for en ordens skyld — stemme for forslaget om højere børnetilskud, men den større sammenhæng i regeringsforslagene er nu grim.

Kurt Brauer: Som vagthavende ordfører for SF skønnede jeg i første omgang, at hr. Erling Dinesen sagde sådan så nogenlunde, hvad der kunne dække, men hr. Sigsgaard har i grunden ret i, at der her burde have været den helt store diskussion, det helt store forargede opbud fra oppositionen og det helt store skisma imellem venstre og konservative og radikale, men vi får det ikke, for den tale, jeg holdt ved førstebehandling om, hvordan dette er blevet til, og hvordan det ville ende, den holder, og jeg kan i store træk bare henvise til den og skal ikke forlænge debatten meget. Jeg sagde dengang, at de uddannelsessøgende får selvfølgelig kun kompensation i den udstrækning, de er stipendiemodtagere. Vi kan sige, hvad vi vil, det bliver ikke anderledes. De, der er henvist til at låne for at gennemføre deres uddannelse, får ikke en øre. Jeg føler stadig væk ikke, at der er ført bevis for, at de kompensationer, som forslagene indeholder, giver en virkelig dækning, men der kan jo ikke ændres i den slags ting.

Vi har bebudet, at vi vil medvirke til forslagene gennemførelse, men man kunne godt tænke sig, at der var opfundet en afstemningsmetode, der kunne afsløre, med hvilken grad af surhed man stemmer for forskellige forslag. Vel, bliver man tilstrækkelig sulten, så spiser man også nådsens brød, og det er i erkendelse af denne sandhed, vi vil medvirke til, at lovforslagene gennemføres ved tredje behandling.

Erling Dinesen: Det blev jo ikke den brede diskussion, som hr. Kurt Brauer efterlyste, og jeg kan i og for sig god forstå, at regeringspartierne ordførere ikke er meget for at stå op og forsvare det, der ligger her;

det er der vel ikke så forfærdelig meget at sige til. Det skal jeg ikke gå nærmere ind på, men jeg vil godt knytte et par bemærkninger til det, socialministeren fremførte.

Det blev sagt, at der var ikke tale om social slagside, der var oven i købet tale om en vis overdækning. Jeg må gøre det op på den måde, at der er vel i højere grad tale om social slagside over for grupper, som ikke er omfattet af disse forslag her, end over for de grupper, der direkte er omfattet af forslagene; men selv over for disse grupper, altså pensionister, familier med børn og andre, er det jo sådan, at det er knapt tilfaldt kompensationer, der er tale om. Jeg kan ikke acceptere det, socialministeren siger, at der her er tale om en vis overdækning. Den omstændighed, at man ud fra helt andre forudsætninger på et andet grundlag har vedtaget nogle skattekompensationer med virkning fra 1. januar 1971, har jo ikke noget som helst med dette at gøre. Tilbage bliver den kendsgerning, at man får de samme beløb som sidst, men nu skal der betales skat af de beløb, der her bliver udbetalt.

Socialministeren sagde, at det trods alt var tilfredsstillende, at vi ikke havde stillet ændringsforslag. Det havde vi i og for sig også vældig lyst til at gøre, men også her spiller tekniske og administrative grunde ind, og derfor gik min opfordring, som jeg gerne vil forny, til socialministeren ud på, at man på ny overvejer disse ting i socialministeriet.

Hermed slutte forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-5

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg

[Formanden.]

det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Førhøjelse af børnetilskud m. v.).

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om begrænsning af omkostningsforøgelse som følge af dyrtidsregulering af lønninger.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 175) findes i tidenden sp. 6045, udvalgets betænkning i tillæg B. 2361).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling satte til forhandling under ét.

Anker Jørgensen: Socialdemokratiet må her ved anden behandling meddele, at vi ikke kan medvirke til fremme af dette lovforslag om begrænsning af omkostningerne for virksomhederne i anledning af udbetaling af en 2. dyrtidsportion. Vi betragter det som et tilskud til virksomhederne, som ikke har nogen fornuftig begrundelse.

Vi vil også gerne gøre opmærksom på, at pressens behandling af dette forslag overalt har været sådan, at vi egentlig ikke forstår, at regeringen ikke har trukket dette forslag tilbage. Selv den presse, som er regeringen venligt stemt, har intetsteds helhjertet forsvaret det forslag, som arbejdsministeren her har fremsat. Man kan også se, at selv erhvervslivets organisationer er tvivlende

for ikke at sige skeptiske over for den idé, der ligger i dette forslag.

Vi må huske, at forudsætningen for dette forslag var, at regeringen stillede krav om, at 3 dyrtidsportioner fuldt og helt skulle forsvinde. Da lønmodtagerorganisationerne ikke fandt, at dette forslag var led-saget af tilstrækkelige sociale kompensationer, og også ud fra et principielt syn på indgreb i overenskomsterne gik imod, ja, så fandt regeringen, der jo havde snakket så meget om indkomstpøolitik, at den i hvert fald måtte gøre noget. Og dette noget blev altså til generelle tilskud til alle.

Det er egentlig forbavsende, at en regering, der faktisk er kommet til på kravet om, at det offentlige skal spare, gør sig bemærket på denne måde. Det er jo en liberal regering, og den plejer dog ellers at skulle anlægge det synspunkt, at erhvervslivet skal klare sig selv; her gør man det, at man yder statstilskud til alle uden nogen form for prioritering. Vi må endnu en gang fastholde, at erhvervslivet selv har underskrevet sine overenskomster, også det om dyrtidsreguleringen, og de må så også selv bære disse udgifter.

For en ordens skyld skal vi dog gentage fra socialdemokratiets side, at vi ikke er principielt modstander af tilskud til erhvervslivet, men at det er den form, hvorunder tilskuddet sker, som er helt uacceptabel.

I en positiv, aktiv og tidssvarende erhvervspøolitik, hvor man tilgodeser eksportindustrien, hvor man tilgodeser de dele af erhvervslivet, som er eksperimentelt indstillet, som er indstillet på at tage nye opgaver op, er socialdemokratiet positivt indstillet med hensyn til samfundets rolle over for erhvervslivet. Men dette, som jeg sagde det før, helt unuancerede system kan vi i hvert fald ikke tiltræde.

Når så oven i købet dette system med tilskud til virksomhederne ikke på nogen måde følges op af en aktiv pris- og avancepøolitik og heller ikke indeholder noget forslag om prisstop, så bliver forslaget endnu mere meningsløst.

Hvad så med de 300 mill. kr., som det formentlig vil koste at føre dette forslag ud i livet? Vil de hjælpe på prisniveauet? Der er intet, der tyder på det. Det er ingen overdrivelse at sige, at dette forslag er blevet til i